

А. Ю. Мартинов

Партнерство заради миру

«ПАРТНЕРСТВО ЗАРАДИ МИРУ» — спеціальна програма НАТО. Ухвалена країнами-членами цієї організації на засіданні в Брюсселі 10—11 січня 1994. Головною метою «П. з. м.» є сприяння відкритості процесів національного планування і формування військових доктрин, військових статей бюджетів, забезпечення демократичного контролю над ЗС, підтримання здатності й готовності брати участь у міжнародних миротворчих операціях під егідою ООН та ОБСЄ, враховуючи положення національних конституцій, розвиток військового співробітництва з НАТО для здійснення спільного планування, військової підготовки й навчань, формування у перспективі таких ЗС, що будуть спроможні краще взаємодіяти з партнерами відповідно до стандартів НАТО. Північноатлантичний альянс формально взяв на себе зобов'язання консультиватися з будь-яким партнером по «П. з. м.», якщо цей партнер відчуватиме пряму загрозу своїй територіальній цілісності, політичній незалежності або безпеці. Учасниками «П. з. м.» є понад 50 держав, серед них — Україна (від 1994), РФ, нейтральні Австрія та Швейцарія. Ця програма відіграє важливу роль в еволюційному процесі розширення НАТО. Україна бере активну участь у всіх заходах, передбачених індивідуальною програмою партнерства. Упродовж 1990-х рр. на Яворівському полігоні проводили військові навчання «Козацький степ», від 1997 на чорноморському узбережжі — «Sea Breeze» («Морський вітер»). 1997 відповідно до мадридської «Хартії про спеціальне партнерство між Україною та НАТО» започатковано роботу консультативного комітету Україна—НАТО. Від 1998 працює спільна робоча група України та НАТО із проведення військової реформи, від 2000 українсько-польський миротворчий батальйон брав участь у миротворчій операції на території Косово. Розширення НАТО на схід Європи внесло корективи у тактику реалізації «П. з. м.». 2002 запроваджено практику індивідуальних програм співробітництва країн-партнерів із НАТО. Такий крок зробила й Україна. 2005 започатковано інтенсифікований діалог України з НАТО, 2005—08 діяла програма перепідготовки військових до цивільних спеціальностей у рамках конверсії та скорочення ЗС. Також у рамках «П. з. м.» фінансували програму знищення в Україні надлишкових боєприпасів і хімічної зброї колишнього СРСР. 2006 НАТО розпочала діалог із партнерами щодо енергетичної безпеки. Україна також встановила зв'язки з європейським Центром НАТО з координації реагування на катастрофи. У тому ж році Україна підписала з НАТО угоду про транзит військових вантажів до Афганістану з

використанням української військово-транспортної авіації. 2008 на бухарестському саміті Україна не отримала програму підготовки до членства в НАТО, однак за Україною та Грузією було визнано право вступити до НАТО, якщо до цього будуть готові вони та країни-члени альянсу. У тому ж році підписано «Декларацію про доповнення до Хартії про особливе партнерство між НАТО і Україною», де зафіксовано ці положення. Нині Україна задіяна у таких механізмах «П. з. м.»: Процесі планування та оцінки сил, Концепції оперативних можливостей, Програмі удосконалення військової освіти, Програмі професійного розвитку цивільного персоналу, Програмі НАТО «Наука заради миру та безпеки», Політико-військових рамках участі партнерів в операціях з підтримання миру під проводом НАТО, Плані дій партнерства щодо розбудови оборонних інституцій тощо.

Рекомендована література

1. Програма НАТО «Партнерство заради миру». К., 1994;
2. НАТО: Довід. К., 1997;
3. Бжезинский З. Великая шахматная доска: Господство Америки и его геостратегические императивы / Пер. с англ. Москва, 1999.

Бібліографічний опис:

Партнерство заради миру / А. Ю. Мартинов // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-883847>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).